

Projekt wnetrz oddziałów szpitalnych na przykładzie szpitala w Rybniku. Omówienie procesu projektowego i wybranych rozwiązań

dr hab. inż. arch.
DOROTA WINNICKA-JASŁOWSKA, PROF. PŚ
 Politechnika Śląska
 Wydział Architektury
ORCID: 0000-0003-4201-2985

Proces kształcenia przyszłych architektów na Wydziale Architektury Politechniki Śląskiej oparty jest na tematach projektowych, które są realizowane w ramach współpracy naukowo-badawczej z podmiotami zewnętrznymi. W artykule zaprezentowano przykład takiej współpracy w zakresie dwóch projektów realizowanych w 2018 oraz 2020 roku dla Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 3 w Rybniku.

Jednym z ważnych aspektów działalności dydaktycznej praktykowanej na Wydziale Architektury Politechniki Śląskiej jest współpraca uczelni z partnerami zewnętrznymi nad realizacją realnych tematów projektowych. *Research-based design*, czyli projektowanie oparte na badaniach naukowych, to proces innowacyjny, zmierzający w efekcie do opracowania doskonałego projektu opartego na wiedzy projektantów o użytkowników. Projektowanie dla konkretnego odbiorcy, badanie jego potrzeb, wariantowanie i analizowanie najlepszych rozwiązań przyczynia się do lepszego rozumienia istoty projektowania. W podejściu tym interesariusze zewnętrzni nie są tylko dostawcami danych, ale także aktywnie uczestniczą w tworzeniu projektu na różnych jego etapach, a efekty są stale analizowane i weryfikowane. Taka metoda kształcenia jest skuteczna, gdyż dzięki niej student może zmierzyć się z realnymi potrzebami oraz problemami projektowymi.

Efektom takiego podejścia do kształcenia są różnorodne działania projektowe realizowane we współpracy z partnerami zewnętrznymi, w tym przypadku z Wojewódzkim Szpitalem Specjalistycznym nr 3 w Rybniku oraz z fundacjami wspierającymi działalność tego szpitala.

Współpraca Wydziału Architektury z placówką opieki zdrowotnej, jaką jest szpital, pozwoliła uczestniczyć studentom w tematach realizowanych dla dobra publicznego, przy wsparciu merytorycznym ze strony między innymi lekarzy i personelu medycznego. Studenci mieli okazję zetknąć się w praktyce ze specyfiką projektowania środowiska szpitalnego oddziału dla dzieci i młodzieży oraz dla pacjentów onkologicznych. W efekcie powstały 34 projekty wnetrz oraz koncepcje systemu komunikacji wizualnej dla dwóch oddziałów. W ramach współpracy został zrealizowany projekt naukowo-badawczy, a wraz z nim studenckie konkursy na projekty wnetrz i komunikację wizualną – w 2018 roku oddziału pediatrii, a w 2020 roku oddziału onkologii¹

Projekt, który otrzymał nagrodę główną, dotyczący oddziału pediatrii, został już zrealizowany, natomiast konkurs studencki w przypadku oddziału onkologii został rozstrzygnięty w październiku 2020 roku.

Główne założenia i etapy projektu

Obydwa tematy konkursów studenckich dotyczyły projektów wnetrz i systemu komunikacji wizualnej oddziału pediatrii oraz oddziału onkologii WSS nr 3 w Rybniku. W obu tematach założono, że projektowana przestrzeń oddziałów ma poprawić komfort pacjentów, ale także realizować założenia tzw. środowiska terapeutycznego (ang. *healing environment*). Zasadniczą cechą przestrzeni przyjaznej pa-

cientem jest obniżenie poziomu stresu przez zastosowanie: przyjaznego wyglądu wnetrz, ciepłej kolorystyki, właściwej skali pomieszczeń, odpowiedniego oświetlenia, ograniczenie nadmiaru informacji. Środowisko terapeutyczne cechują: bezpieczne warunki dla funkcjonowania przez zastosowanie ergonomicznych rozwiązań, zapewnienie poczucia przewidywalności w zakresie walorów estetycznych i symbolicznych oraz kształtowanie przestrzeni z udziałem grup użytkowników. W wymiarze przestrzennym powoduje to poszukiwanie rozwiązań przyjaznych pacjentowi, a także jego bliskim, obniżających stres, a jednocześnie poprawiających jego bezpieczeństwo, jakość oraz rezultaty leczenia [3, 4].

W przypadku pediatrii studenci mogli wybrać do opracowania jedną z dwóch stref oddziału dla dzieci młodszych do 3. roku życia lub dla dzieci i młodzieży starszej od 4. do 18. roku życia. Początkowo zakres obejmował aranżację sal chorych, świetlicę dla dzieci oraz główne korytarze, a także projekt oświetlenia. Jednak w praktyce okazało się, że oddział szpitalny jest właściwie wyposażony zarówno w meble, jak też odpowiednią aparaturę medyczną.

W związku z tym w projekcie skupiono się wyłącznie na kolorystyce i artykulacji ścian oraz detalach wystroju wnetrz. Równie istotny był projekt systemu komunikacji wizualnej, który obejmował w przypadku obu oddziałów między innymi koncepcję graficzną systemu informacji w budynku, rozwiązania kolorystyczne i graficzne oznaczeń pomieszczeń, a także system kolorystyczny jako identyfikację głównych stref. Zakres projektu konkursu studenckiego dla oddziału onkologii był podobny i dotyczył głównych pomieszczeń, takich jak: sale chorych, gabinety zabiegowe, korytarz wraz z dyżurką pielęgniarską. Istotne by-

¹ Konkurs studencki pn.: *Projekt wnetrz oraz systemu komunikacji wizualnej Oddziału Pediatrii WSS nr 3 w Rybniku*. Główny organizator konkursu: dr hab. inż. arch. Dorothea Winnicka-Jasłowska prof. PŚ oraz: ordynator Oddziału Pediatrii dr Katarzyna Musiot, dr inż. arch. Jerzy Wojewódka prof. PŚ, dr hab. inż. arch. Anna Szewczenko prof. PŚ, dr inż. arch. Iwona Benek, studenci Studenckiego Koła Naukowego +Ikawa: Julia Gizewska, Katarzyna Dybała oraz Fundacja na rzecz rozwoju onkologii dziecięcej WSS nr 3 w Rybniku „Mali Wspaniali”. Projekt naukowo-badawczy oraz konkurs studencki pn.: *Projekt wnetrz oraz komunikacji wizualnej Oddziału Onkologii Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 3 w Rybniku. Badania potrzeb użytkowych oraz rozwiązania projektowe środowiska terapeutycznego szpitala*. Kierownik projektu i organizator konkursu: dr hab. inż. arch. Dorothea Winnicka-Jasłowska prof. PŚ. Przy realizacji projektu współpracowali: dr hab. inż. arch. Beata Kucharczyk-Brus prof. PŚ, dr hab. Jacek Joostberens prof. PŚ, dr inż. arch. Jerzy Wojewódka prof. PŚ, dr hab. inż. arch. Anna Szewczenko prof. PŚ, dr inż. arch. Iwona Benek oraz Fundacja na rzecz Onkologii „Rakowi-Stop” w Rybniku.

Rys. 1. Projekt wnętrza oddziału pediatrii WSS nr 3 w Rybniku. Typowa sala chorych dla młodszych dzieci. Projekt i grafika: Klaudia Przybyła, Zuzanna Pyrsz

Rys. 2. Projekt wnętrza oddziału pediatrii WSS nr 3 w Rybniku. Główny korytarz. Projekt i grafika: Klaudia Przybyła, Zuzanna Pyrsz

to wyodrębnienie czterech głównych stref oddziału: pododdziału onkologii (strefa sal chorych), pododdziału hematologicznego, pododdziału chemioterapii dziennej oraz strefę poradni. Projekt systemu komunikacji wizualnej dotyczył rozwiązań kolorystycznych, graficznych identyfikacji czterech stref, oznaczeń kierunków komunikacji pacjentów oraz pomieszczeń. Strefy z założenia powinny być zostać wyróżnione za pośrednictwem systemu kolorów lub graficznie, tak by pacjent mógł się łatwo orientować, poruszając się po oddziale.

Praca badawcza była podzielona na etapy.

Etap I. Warsztaty projektowe

Etap ten obejmował badania przedprojektowe, których celem było rozpoznanie potrzeb użytkowych w zakresie funkcjonowania oddziałów szpitalnych, a także zdefiniowanie oczekiwań personelu szpitala, jak też pacjentów. W tym celu zostały zorganizowane warsztaty dla studentów na oddziałach szpitalnych, podczas których przeprowadzono wywiady z lekarzami, pielęgniarkami i pacjentami. Ponadto zapoznano się z układem funkcjonalno-przestrzennym oddziałów, z poszczególnymi typami pomieszczeń, ich charakterystyką użytkową. Dokonano również niektórych pomiarów, a także sporządzono dokumentację fotograficzną. Podczas spotkań fokusowych dokładnie omówiono oczekiwania ze strony dyrekcji oraz personelu medycznego. Do najważniejszych kwestii na obu oddziałach należało rozwiązanie kolorystyki wnętrza, artykulacji ścian z uwzględnieniem systemu oznaczeń i informacji.

Podstawową zasadą w projektach było uwzględnienie potrzeb estetycznych możliwie jak największej grupy użytkowników. System informacji w budynku powinien być czytelny dla wszystkich, a jego rozwiązania przyjazne stylistycznie, wyraźne wizualnie, odpowiedniej wielkości, kontrastowe. Ustalono w dyskusji, że symbole graficzne powin-

Rys. 3. Korytarz i dyżurka pielęgniarek na oddziale pediatrii WSS nr 3 w Rybniku. Projekt: Klaudia Przybyła, Zuzanna Pyrsz. Fot. K. Musioł

Rys. 4. Główny korytarz, fragment systemu komunikacji wizualnej na oddziale pediatrii WSS nr 3 w Rybniku. Projekt: Klaudia Przybyła, Zuzanna Pyrsz. Fot. D. Winnicka-Jasłowska

ny być łatwe do skojarzenia dla każdego pacjenta. W trakcie wywiadów z pacjentami została również sporządzona lista przyjaznych kolorów, które mają wpływ na utworzenie środowiska terapeutycznego wewnątrz oddziałów. W zakresie temperatury kolorów preferowano barwy raczej ciepłe niż chłodne. Preferencje dotyczyły przeważnie tzw. kolorów ziemi, takich jak: żółty, zielony, ciepłe brązy, beże i szarości. W odniesieniu do oddziału pediatrii zostały wskazane kolory pastelowe, jak błękitny, żółcienie, brudny róż. Dopuszczalne są zdaniem pacjentów w każdym wieku mocniejsze akcenty kolorystyczne na niewielkich powierzchniach, jak: niebieski, czerwony, pomarańczowy, intensywna zieleń. Biel powinna być dominująca i stanowić bazę w każdym projekcie.

Etap II. Konkurs studencki

Podczas tego etapu studenci pracowali w zespołach projektowych w ramach przedmiotów realizowanych w semestrze. W efekcie powstało 20 projektów konkursowych dla pediatrii oraz 14 dla onkologii, na kierunkach studiów architektura oraz architektura wnętrz. Konkursy zostały rozstrzygnięte niezależnie, dla pediatrii w lutym 2018 roku oraz dla onkologii w październiku 2020 roku. Nagrodzone prace wyróżniały się ciekawymi, niebanalnymi rozwiązaniami przyjaznymi dla pacjentów.

Na oddziale pediatrii projekt nagrodzony nagrodą główną został zrealizowany w 2019 roku². Motywem przewodnim w koncepcji projektowej studentek 4. semestru na kierunku architektura wnętrz jest przyroda (rys.1.2.). Dominuje w nim czysta biel oraz elementy dekoracyj-

² Nagroda główna za projekt w Konkursie studenckim pn.: *Projekt Wnętrz oraz komunikacji wizualnej Oddziału Pediatrii WSS nr 3 w Rybniku* otrzymały Zuzanna Pyrsz i Klaudia Przybyła, w 2018 roku. Projekt zrealizowano w 2019 roku.

Rys. 5. Projekt wnętrza oddziału onkologii WSS nr 3 w Rybniku. Typowa sala chorych. Projekt i grafika: Magdalena Czarnecka, Milena Klebowska, Zofia Smolińska, Lena Weber

ne imitujące drzewa, ptaki, owady. Zastosowana biel stanowi bazę, którą dopełnia zieleń jako dominanta kolorystyczna oraz akcenty kolorystyczne uzupełniające, jak: żółty, czerwony, niebieski i inne. Jasne wnętrza wydają się optycznie większe, jaśniejsze niż były przed remontem. Elementy przyrody, jak: sowy, biedronki czy motyle, które w naturze są pozytywnie postrzegane, stanowią znaczące elementy dekoracyjne tworzące przyjazne środowisko. Motywy przyrodnicze zostały wydrukowane na drukarkach 3D oraz na foliach samoprzylepnych. Wiadomo już po okresie prawie rocznego użytkowania, że dzieciom podobają się sale, w których przebywają, i dobrze się w nich czują³ (rys. 3., 4.).

Nagrodzony projekt wnętrza i systemu komunikacji wizualnej oddziału onkologii wykonali studenci 4. semestru na kierunku architektura wnętrz⁴. W tym projekcie również dominują motywy przyrodnicze, które są jednak bardziej realistyczne niż w przypadku wnętrza pediatrii. Dominują kolory natury, jak: zielony, brązowy i żółty na białym tle. Ciekawie

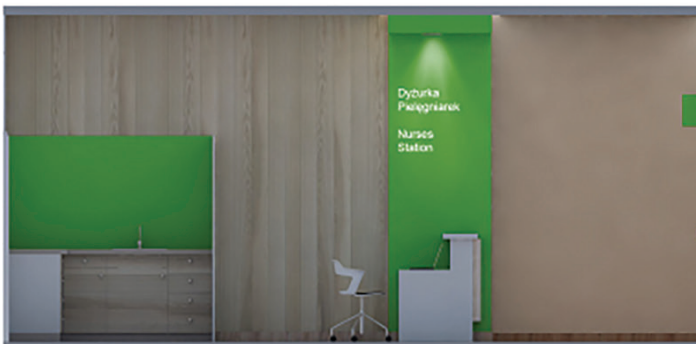
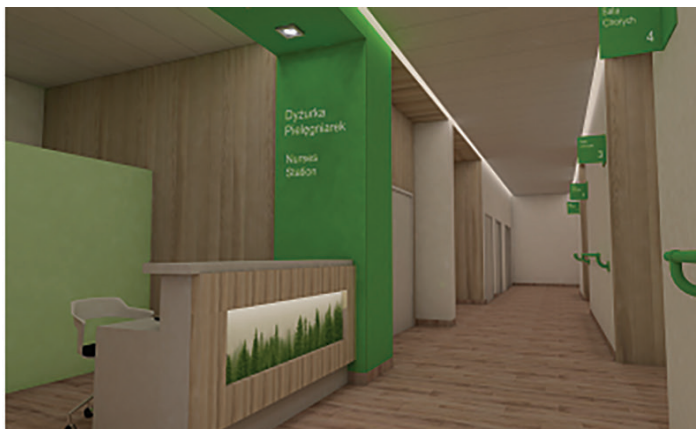
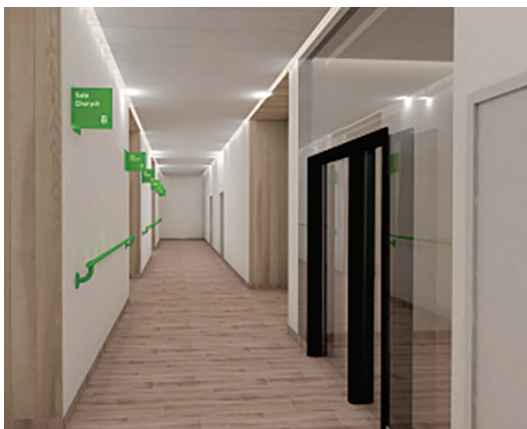
wie rozwiązane zostały sale chorych, w których ściany na wprost łóżek zostały pokryte tapetami za szkłem, przedstawiającymi krajobrazy przyrodnicze. Dzięki takiemu rozwiązaniu leżący pacjent ma przed oczami przyjemny w odbiorze obraz. Zarówno nagrodzony projekt (fot. 5., 6.), jak również pozostałe przedstawiają głównie motywy roślinne i przyrodnicze.

Podsumowanie

Współpraca Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej z placówką opieki zdrowotnej, jaką jest szpital, pozwoliła uczestniczyć studentom w dwóch tematach realizowanych dla dobra publicznego. Ważnym etapem poprzedzającym wykonanie projektów były warsztaty, w których studenci mieli możliwość wykonania badań przedprojektowych. Dzięki nim poznali cel i zakres opracowań, ale też potrzeby związane z kształtowaniem środowiska terapeutycznego, w którym najbardziej liczy się pacjent. W projektach uwzględniono nowoczesną, przyjazną estetykę poprzez ciekawe rozwiązania w zakresie: artykulacji ścian, detali, kolorystyki oraz zastosowania atestowanych i dopuszczonych w obiektach służby zdrowia materiałów wykończeniowych. Kontakt z personelem medycznym oraz z pacjentami umożliwił studentom zebranie informacji o użytkownikach i ich potrzebach. Projektowanie dla placówki służby zdrowia stanowiło dla studentów ważne oraz odpowiedzialne wyzwanie. Podjęli oni bowiem temat o dużym znaczeniu społecznym, realizując go dla dobra publicznego. Również pracownicy uczelni mają satysfakcję, że mogli współpracować przy tak ważnych tematach.

³ Opinia przekazana przez Ordynatora Oddziału Pediatrii WSS nr 3 w Rybniku.

⁴ Nagrodę główną za projekt w konkursie studenckim w ramach projektu NB pn.: *Projekt wnętrza oraz komunikacji wizualnej Oddziału Onkologii Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 3 w Rybniku. Badania potrzeb użytkowych oraz rozwiązania projektowe środowiska terapeutycznego szpitala* otrzymali: Magdalena Czarnecka, Milena Klebowska, Zofia Smolińska, Lena Weber w 2020 roku. Projekt planowany jest do realizacji w 2021 roku.

Rys. 6. Projekt wnętrza oddziału onkologii WSS nr 3 w Rybniku. Główny korytarz oraz dyżurka pielęgniarek. Projekt i grafika: Magdalena Czarnecka, Milena Klebowska, Zofia Smolińska, Lena Weber

Bibliografia:

- [1] Winnicka-Jasłowska D., 2019, The students' competition for the interior design of paediatric department of the city hospital. Methodology of a pre-design research and project describing. 4th World Multidisciplinary Civil Engineering – Architecture – Urban Planning Symposium. WMCAUS 2019, 17-21 June 2019, Prague, Czech Republic, Conference Proceedings, Bristol: Institute of Physics, art. no. 022041, s. 1–7, bibliogr. 8 poz. DOI: 10.1088/1757-899x/603/2/022041.
- [2] Winnicka-Jasłowska D., Jastrzębska M., Tymkiewicz J., 2017, Ergonomics of laboratory rooms – case studies based on the geotechnical laboratories at the Silesian University of Technology, ACEE Archit. Civ. Eng. Environ. 2017 vol. 10 no.2, p. 35–41.
- [3] Szewczenko A., Jamrozik-Szataneł M., 2020, Zapewnienie kontaktu pacjentów z przyrodą i rodziną (środowisko terapeutyczne). [w:] Niezabitowska E., Szewczenko A., Tomaneł M., Jamrozik-Szataneł M., Projektowanie obiektów szpitalnych. Rola badań naukowych w doskonaleniu jakości funkcjonowania szpitali, Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice. ISBN: 978-83-8183-066.
- [4] Tomaneł M., 2015, Medical technology in hospital designing, Śląsk Publishing House, Katowice 2015.
- [5] Cinal W., Winnicka-Jasłowska D., 2021, Architektura budynku szkolnego. (Termo) modernizacja szkół 1000-latek. „Zło konieczne” czy druga szansa dla budynku?, Builder, 01 (282), 2021. DOI: 10.5604/01.3001.0014.5636.

DOI: 10.5604/01.3001.0014.7830

PRAWIDŁOWY SPOŚÓB CYTOWANIA

Winnicka-Jasłowska Dorota, 2021, Projekt wnętr oddziałów szpitalnych na przykładzie szpitala w Rybniku. Omówienie procesu projektowego i wybranych rozwiązań, „Builder” 4 (285). DOI: 10.5604/01.3001.0014.7830

Streszczenie: Proces kształcenia przyszłych architektów na Wydziale Architektury Politechniki Śląskiej oparty jest na tematach projektowych, które realizowane są w ramach współpracy naukowo-badawczej z podmiotami zewnętrznymi. *Research-based design*, czyli projektowanie oparte na badaniach naukowych, to proces innowacyjny zmierzający w efekcie do opracowania doskonałego projektu, opartego na wiedzy projektantów o użytkownikach. W artykule zaprezentowano przykład takiej współpracy w zakresie dwóch projektów realizowanych w 2018 oraz 2020 roku dla Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 3 w Rybniku. Współpraca dotyczyła projektów wnętr oraz systemu komunikacji wizualnej oddziału pediatrii oraz oddziału onkologii tego szpitala. W obu tematach założono, że objęta opracowaniem przestrzeń oddzia-

łów ma poprawić komfort pacjentów i realizować założenia tzw. środowiska terapeutycznego [3]. W ramach dwóch projektów zostały przeprowadzone konkursy studenckie na projekty dla obu oddziałów. Nagrodzony projekt dla oddziału pediatrii został zrealizowany w 2019 roku, natomiast dla oddziału onkologii konkurs studencki rozstrzygnięto w 2020 roku i jest planowany do realizacji.

Słowa kluczowe: architektura, wnętrza, środowisko terapeutyczne szpitala

Abstract: DESIGN OF THE INTERIOR OF HOSPITAL WARDS ILLUSTRATED WITH AN EXAMPLE OF THE HOSPITAL IN RYBNIK. Overview of the design process and selected solutions. The process of education of future architects at the Faculty of Architecture at the Silesian University of Technology (Politechnika Śląska) is based on real-life design projects. They are implemented within the framework of research collaboration with external entities. The so-called research-based design is an innovative process aiming to develop a perfect design which is based on the designers' knowledge of the users. The article presents an example of the collaboration within the scope of two research projects implemented in 2018 and 2020 for the Voivodeship Specialist Hospital no. 3 in the city of Rybnik. Both projects were concerned with the design of the interiors and the system of visual communication in the Ward of Paediatrics and Ward of Oncology in the above-mentioned hospital. The assumption of both designs was that the space of the wards should meet the requirements of the healing environment. Contests for the students' best designs of the hospital wards were held. The design for the Ward of Paediatrics, which was awarded the First Prize, was implemented in 2019, whereas the winning design in the contest for the Ward of Oncology was announced in 2020 and is going to be implemented.

Keywords: architecture, interiors, healing environment, hospital

REKLAMA

MAGAZYN
CZYTAJ
BUILDER
NA TABLECIE,
SMARTFONIE
I KOMPUTERZE
ZA DARMO!

1 NA TABLETACH I SMARTFONACH
■ Pobierz bezpłatną aplikację Builder Polska z App Store lub Google Play

2 NA KOMPUTERACH
■ Wejdź przez przeglądarkę na stronę e.buildercorp.pl i zarejestruj się

PEŁEN DOSTĘP BEZ OGRANICZEŃ
Czytaj magazyn Builder i inne publikacje z Biblioteki Buildera

BUILDER CYFROWY
FOR FREE!

